

Щодо збереження спрощеної системи оподаткування для постачальників послуг доступу до мережі Інтернет

Ключові висновки

Збереження спрощеної системи оподаткування для суб'єктів малого і середнього бізнесу (МСП), зокрема постачальників послуг доступу до мережі Інтернет:

- відповідає політиці ЄС щодо розвитку МСП, імплементація якої є складовою євроінтеграційних зобов'язань України;
- є важливою умовою забезпечення доступності універсальної послуги широкосмугового доступу до Інтернету, розбудови інфраструктури гігабітного суспільства, як основи для цифровізації та розвитку у всіх сферах суспільного життя.

Обґрунтування

1. Євроінтеграційні зобов'язання

За Угодою про асоціацію з ЄС¹:

- поглиблене співробітництво має покращити адміністративну структуру і нормативно-правову базу для українських і європейських суб'єктів господарювання в Україні та ЄС і повинно ґрунтуватися на політиці ЄС щодо розвитку МСП та промисловості з урахуванням визнаних на міжнародному рівні принципів і практики (ст.378);
- з цією метою Сторони співробітничать для впровадження стратегій розвитку МСП, що ґрунтується на принципах *Європейської хартії малих підприємств* (ст.379).

2. Політика ЄС щодо розвитку МСП

Європейська хартія малих підприємств (2000, Європейська Рада) наголошує: ²

- малі підприємства³ - рушійна сила інновацій, створення робочих місць, сприяння соціальному та регіональному розвитку;
- невеликий розмір робить їх дуже чутливими до змін у середовищі, в якому вони працюють;
- необхідно сприяти розвитку малих підприємств;
- оподаткування є одним з напрямів покращення бізнес-середовища для малих підприємств, "податкові системи повинні будуть полегшити життя підприємствам".

Єврокомісія відзначає, що питання оподаткування є найбільш обтяжливою сферою політики для МСП. У той час як великі підприємства, зазвичай, можуть звертатися до податкових експертів щодо оптимізації чистого прибутку, МСП стикаються з багатьма труднощами, зокрема щодо непрямого оподаткування (ПДВ), прямого оподаткування (доходи, капітал, подвійне оподаткування тощо), витрат на дотримання податкового законодавства, адміністративного тягаря, що впливає з податкових правил.⁴

¹ Угода про асоціацію між Україною, з од... | від 27.06.2014 (rada.gov.ua)

² European Charter for Small Enterprises | EUR-Lex (europa.eu)

³ Критерії мікро, малих і середніх суб'єктів підприємництва підприємства в ЄС кількість працівників/річний оборот становлять до: для мікро - 10 осіб/2 млн євро, малих - 50 осіб/10 млн євро, середніх - 250 осіб/ 50 млн євро. Рекомендації ЄС (2003/361/ЄС) [EUR-Lex - 32003H0361 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#). Відповідні критерії визначені в ч.3 ст.55 Господарського кодексу України

⁴ Оподаткування та малий та середній бізнес - European Commission (europa.eu)

Щоб з'ясувати, як можна покращити податкову ситуацію для МСП Єврокомісія проводить періодичні дослідження витрат на дотримання податкового законодавства для МСП (2018, 2022⁵), які свідчать про наступне:

- в середньому річні витрати на виконання податкових зобов'язань в ЄС становлять 1,9% обороту підприємств (14 745 євро). Збір даних (в т.ч. щодо податку на прибуток і ПДВ), як правило, є найбільш обтяжливою діяльністю з дотримання податкового законодавства;

- за умов однакового регулювання оподаткування для всіх типів підприємств, МСП:

- стикаються з пропорційно вищими витратами на дотримання податкового законодавства, ніж великі підприємства (великі підприємства використовують економію на масштабі для виконання податкових зобов'язань);

- часто не мають достатніх фінансових та людських ресурсів для виконання своїх регулятивних зобов'язань та використовують аутсорсинг, що є значно дорожчим.

- спрощені податкові режими існують не у всіх країнах ЄС, при цьому вони позитивно оцінені стейкхолдерами та вказуються як рішення проблеми непропорційного впливу вимог податкової звітності на МСП у порівнянні з великими підприємствами.

Зважаючи на значну частку МСП у створенні робочих місць і доданої вартості, Єврокомісія наголошує, що навіть невеликі покращення регуляторного середовища для МСП можуть мати великий вплив на економіку ЄС.

В Плані дій щодо справедливого та простого оподаткування на підтримку Стратегії відновлення (2020)⁶ Єврокомісія також зазначає про необхідність підтримки молодих та інноваційних підприємств, які борються з адміністративними труднощами більше, ніж великі транснаціональні корпорації. Орієнтовні витрати на дотримання податкового законодавства для великих компаній становлять близько 2%, тоді як для МСП - близько 30% від сплачених податків.

Резолюція Європарламенту з рекомендаціями Комісії з питань справедливого та простого оподаткування (2022)⁷ закликає Єврокомісію:

- запровадити заходи для подальшого зниження витрат і складності оподаткування МСП;

- вивчити можливість запровадження єдиного загальноєвропейського режиму оподаткування прибутку для МП та стартапів.

Крім того, для зменшення податкового тягаря ряд країн ЄС пропонує знижені ставки податку на прибуток для МСП, умови і пороги яких відрізняються в країнах-членах ЄС від 5% - до 22,8%. При цьому, для країн з високим рівнем економічного розвитку (Люксембург, Бельгія, Франція) такі ставки вищі, в менш розвинутих країнах (Литва, Польща) вони знижені значно більше. Детальніша інформація в таблиці що додається.⁸

Знижені ставки податку та спрощений податковий режим є частиною ширшої стратегії підтримки МСП в ЄС, що забезпечує їхню конкурентоспроможність і здатність розвиватися. Це включає дешевший та швидший запуск, краще законодавство та регулювання, навчання та консультування, покращення доступу до Інтернету, полегшення доступу до фінансів, дослідницьких програм для посилення технологічного потенціалу та інші.⁹

⁵ European Commission, Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs, European Innovation Council and SMEs Executive Agency, Di Legge, A., Ceccanti, D., Hortal Foronda, F. et al., Tax compliance costs for SMEs – An update and a complement – Final report, Publications Office of the European Union, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2873/180570>

⁶ Пакет для справедливого та простого оподаткування - European Commission (europa.eu)

⁷ 2020/2254(INL) - 10/03/2022 - Справедливе та простіше оподаткування на підтримку стратегії відновлення (продовження липневого Плану дій Єврокомісії та її 25 ініціатив у сфері оподаткування ПДВ, бізнесу та фізичних осіб) (europa.eu)

⁸ Зниження ставок податку на прибуток підприємств для малого бізнесу в Європі (taxfoundation.org)

⁹ Європейська хартія для малих підприємств | EUR-Lex (europa.eu)

3. Забезпечення доступності універсальної послуги широкосмугового доступу до Інтернету

Директива (ЄС) 2018/1972 - Європейський кодекс електронних комунікацій (ст. 84), імплементація якої є вимогою Угоди про асоціацію і Закон України "Про електронні комунікації" зобов'язують державу забезпечити усім споживачам доступ за доступною ціною до послуг широкосмугового доступу до Інтернету та голосового зв'язку у фіксованому місці.

Проект Стратегії розвитку електронних комунікацій¹⁰, оприлюднений Мінцифри для громадського обговорення передбачає:

- цілі з забезпечено фіксованим ШСД до мережі Інтернет щонайменше для:
 - 95% домогосподарств - зі швидкістю до 100 Мбіт/с;
 - 75% домогосподарств зі швидкістю до 1 Гбіт/с (гігабітне суспільство);
 - державна політика має бути спрямована на створення можливостей для підключення до інтернету максимальної кількості громадян, публічних установ, підприємств, організацій;
- впровадження для цього механізмів стимулювання розвитку мереж та економічної активності, зокрема, через надання податкових та інших пільг для постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг.

Наразі сегмент фіксованого ШСД до мережі Інтернет зростає, є висококонкурентним і доступним з точки зору вартості тарифів – в Україні один з найдешевших тарифів на фіксований ШСД до мережі Інтернет. 88,1% ліній зв'язку в Україні (на 2023) побудовані з використанням волоконно-оптичного кабелю (забезпечує вищу швидкість), в той час як у Європі (на 2022) - в середньому лише 42%.¹¹ 62 із 100 домогосподарства в Україні (на 2023) були забезпечені доступом до фіксованого ШСД.¹²

Порівняно високі показники географічної і цінової доступності, використання нових технологій значною мірою пов'язані з тим що в сегменті фіксованого ШСД в Україні працює біля 4 тис. постачальників¹³, переважно МСП на спрощеній системі оподаткування.

Провайдери на спрощеній системі оподаткування та обліку сплачують 5% Єдиного Податку з виручки, в той час, як найбільші провайдери на загальній системі витрачають на податок на прибуток менше 1% своєї виручки (наприклад Воля-Кабель в 2023 році сплатила 0,9%, а Укртелеком - 0,2%). Саме простота обліку і звітності є ключовою причиною для вибору спрощеної системи оподаткування та обліку серед МСП. Скасування спрощеного податкового режиму для постачальників послуг доступу до мережі Інтернет призведе до непропорційно вищих витрати МСП на дотримання податкового законодавства, ніж для великих підприємств та суттєвим зменшенням їх конкурентоздатності та спроможності розвиватись. Це очікувано матиме ряд негативних наслідків для бізнесу, користувачів та держави, таких як:

- зменшення конкуренції, монополізації ринку фіксованого ШСД внаслідок поглинання малих постачальників великими компаніями;
- зменшення цінової доступності послуг (зростання цін), погіршення тенденцій щодо забезпечення географічної доступності послуг;
- погіршення сталості мереж, про що свідчить досвід кібератак з метою знищення систем управління мережами великих постачальників послуг. Здійснення таких кібератак щодо мереж тисяч дрібних постачальників є складнішим і менш привабливим для атакуючих;

збільшення витрат державного бюджету на забезпечення цінової доступності універсальних послуг (адресна допомога споживачам з низьким рівнем доходу) та географічної доступності (компенсації збитків постачальникам від розгортання мережу віддалених регіонах).

¹⁰ Стратегія:15:05 (thedigital.gov.ua)

¹¹ Стратегія:15:05 (thedigital.gov.ua)

¹² Звіт НКЕК за 2023 р . [NCEC_AR23_web.pdf \(nkrzi.gov.ua\)](https://nkrzi.gov.ua)

¹³ Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку | Реєстр постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг (nkrzi.gov.ua).

Податкові пільги для МСП в країнах-членах ЄС¹⁴

країна ЄС	ставка податку на прибуток	критерії суб'єктів підприємництва (дохід/оборот, кількість працівників)
Литва	5% 0% (1-річні податкові канікули)	до 300 000 євро, не більше 10 осіб для певних категорій
Польща	9%	до 2 млн євро
Словаччина	15%	до 49 790 євро
Франція	15%	до 38 120 євро/оборот до 10 млн євро
Бельгія	20%	до 100 000 євро
Латвія	спеціальна оподаткування	схема до 25 000 євро
Люксембург	22,8%	до 175 000 євро
Нідерланди	15%	до 245 000 євро
Португалія	17%	на перші 25 000 євро

¹⁴ Зниження ставок податку на прибуток підприємств для малого бізнесу в Європі (taxfoundation.org)